

bíborost, hogy felvilágosítást kérjen afelől, miért nem foglal el a hercegprimás és a katolikus egyház püspöki kara határozottabb álláspontot a kormánnyal szemben. A bíboros a nyilvános leleplezés buktatóival és a cenzúrával kapcsolatos nehézségekkel védte felfogását, és közölte a nunciussal, hogy számos forrás érdeklődik a budapesti apostoli nunciatúra hasznossága felől, „ha semmit sem tesz, vagy senki sem tudja, tett-e valamit, s hogy megtevésztő, ha az apostoli Szentszék fenntartja a diplomáciai viszonyt azzal a német kormánnyal, amely az atrocitásokat végrehajtja”²¹.

Röviddel ezután Sztójay elküldte néhány kollégáját, hogy „világosítsák fel” a bíborost a kormány zsidóellenes politikájáról. Június 2-án az igazságügyi, s egyben a vallás- és közoktatásügyi miniszter, Antal István járt Serédi bíborosnál; június 7-én Huszovszky Lajos miniszterelnökségi államtitkár látogatta meg, június 8-án Imrédy Béla; végül június 17-én Bárczy István a katolikus püspökökkel együtt meghívta egy, a kormány által adandó ebédre, azzal az ürüggyel, hogy ott majd tisztázzák az egyház felvetette összes kérdést. Ezeken az eszmecseréken a bíboros mindvégig rosszalotta a zsidók elleni intézkedéseket, és amellet szót, hogy a zsidókat „militarizálni” kellene és az országban alkalmazni vagy talán semleges országokba küldeni őket deportálás helyett. Az ebédmeghívást elutasította, mivel az elfogadást úgy lehetett volna magyarázni, mint a kormánypolitika nyílt jóváhagyását. Sztójay június 19-én egy magánlevéllel próbálta lefegyverezni a bíborost, amelyben arról értesíti, hogy április 23-i emlékiratának öt követelését a kormány gyakorlatilag elfogadta és végrehajtotta.²²

Időközben a primásra újabb nyomás nehezedett, hogy foglaljon nyilvánosan állást, és rázza fel a közvéleményt. Június 15-én Ravasz László püspök, a református egyház vezetője kereste fel egy közösen kiadandó nyilvános nyilatkozat ügyében. Ugyanazon a napon Apor püspök is ismételtelen nyilvános állásfoglalásra kéri a bíborost.²³ A nuncius június 27-én tolmácsolta a pápa óhaját: „a magyar püspöki kar nyilvánosan szálljon síkra a keresztény elvek, valamint a faji rendeletekkel sújtott honfitársaik, különösen a keresztények védelmében”. Ez időben a bíboros csakugyan egy, az összes templomban felolvasandó pásztorlevélen dolgozott. Helyettese, Drahos János és néhány püspök még átdolgozta a fogalmazványt. A végső szöveg, amely Apor püspökkel és Czapik Gyula egri érsekkel való tanácskozás után, június 29-én hagyatott jóvá, a következőképpen hangzott:

Krisztusban kedves Híveink!

Az Apostolutódok: az Egyház mindenkori látható Feje és a többi püspökök